

KULCS

a kistérségi magyar nyelv és irodalom vetélkedőre (2024-2025)

9. osztály

1. Javítsd ki a helyesírási hibákat! (20 pont)

Az északi szél és a Nap azon versengtek, **melyikük** a hatalmasabb. **Megegyeztek** abban, hogy az lesz a győztes, **amelyiküknek** sikerül egy vándort levetkőztetni.

Az északi szél erősen fujni kezdett, és amikor az ember **összehúzta** a ruháját, még **jobban** nekiesett. Az azonban a hidegtől **kínózva** még **szorosabban** magára csavarta a ruháját, **míg** végül a szél **belefáradt**, és átadta helyét a Napnak. Először csak enyhén **melegített**, majd mikor az ember már levette a felső ruháját, erősebben sütött, **míg** végül az ember nem bírta tovább a hőséget, **levetkőzött**, s a közeli folyóhoz ment fürödni.

A mese **bizonyítja**, hogy a rábeszélés sokszor **hathatósabb** az erőszakoskodásnál.

2. Elemezd a mondatot! Készítsd el az ágrajzát! (10 pont)

A tanuló felkészült a vizsgára.

Technikai okokból a következőképpen ábrázoljuk:

felkészült – állítmány

a tanuló – **alany**

vizsgára - **állandó határozó**

3. Képezz igéket az alábbi névszókból, és határozd meg a képzett szó jelentését! (10 pont)

talpal, nyeregel, abrakol;

gyomlál, számol, kémlel, szemlél;

cukoroz, sóz, vajaz,

4. Pótold a hiányzó mássalhangzót, a -j hangot jelölő megfelelő betűt! (10 pont)

zsálya, zaj, lakáj, majom, aszály, bólya, játék, lyuk, úrhajó, sóhaj

5. Alakítsd át felszólító módúvá az alábbi igealakokat a szám, személy és ragozás megváltoztatása nélkül! (6 pont)

játszanak, mesélsz, mászunk, húzok, úsznak, olvastok,

6. Fogalmazd meg a Nyugat című folyóirat szerepét a 20. század első felében! (6 pont)

Tankönyv: Irodalom, 9.osztály

7. A következő fogalmak Babits Mihályhoz kapcsolódnak. Hogyan? (6 pont)

Szekszárd – a költő itt született

Tanner Ilona – a felesége

Budapest – itt tanult

Móricz Zsigmond – kortársa

Esztergom – második otthona, itt lakott,

San Remo – díjat kapott műfordításért

8. Jellemezd a Soós család tragikus élethelyzetét Móricz Zsigmond novellájában! Írj rövid, tömör fogalmazást! (8 pont)

(A novella megtalálható 9.osztályos Irodalom tankönyvben)

9. Nevezd meg az alábbi művek szerzőit! (6 pont)

a) Ady Endre: Séta bölcsőhelyem körül

f) Ady Endre: Párisban járt az Ősz

b) Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig

g) Petőfi Sándor: Nemzeti dal

d) Babits Mihály: Új leoninusok

h) Babits Mihály: Ősz és tavasz között

10. Honnan az idézet? Nevezd meg a mű szerzőjét és címét! (8 pont)

- a) Vad indák gyűrűznek körül / Míg a föld alvó lelkét lesem... **(Ady Endre: A magyar Ugaron)**
- b) S a sírt, hol nemzet süllyed el, / Népek veszik körül... **(Vörösmarty Mihály: Szózat)**
- c) Fényesebb a láncnál a kard, / Jobban ékesíti a kart... **(Petőfi Sándor: Nemzeti dal)**
- d) Mi lesz, hogyha Dózsa György kósza népe / Rettenetes, nagy dühvel özönöl?...
(Ady Endre: Dózsa György unokája)

Összesen: 90 pont

KULCS

a kistérségi magyar nyelv és irodalom vetélkedőre (2024-2025)
10. osztály

1. Javítsd ki a helyesírási hibákat! (20 pont)

A nyelv az emberi érintkezés **legfontosabb** eszköze, sajátos jelrendszer **melynek** egymásra épülő szintjei **vannak**. A beszéd nyelvi közlés. A beszéd és a nyelv **ugyannak** a dolognak a nyelvezetnek a két oldala: az emberek beszélnek **egymással**, s beszédük a nyelv **szabályai** szerint van **megszerkesztve**. A beszéd **összefoglaló** neve mindannak, amit egy nyelvi **közösség** tagjai vagyis az ugyan azon nyelven beszélő emberek érintkezésük során mondanak

2. Elemezd a mondatot! Készítsd el az ágrajzát! (10 pont)

Hamarosan több lesz a szabad időm.

Technikai okokból a következőképpen ábrázoljuk:

több lesz – állítmány

időm – **alany**

szabad - **minőségjelző**

hamarosan - **időhatározó**

3. Alkoss mondatokat a megadott állandósult szókapcsolatokkal! (7 pont)

farkaszemet néz; elveti a sulykot; jön még kutyára dér; haragra lobban; feltűnést kelt; megállapodást köt; beleegyezését adja

(Mondatszerkesztés egyéni megfogalmazás alapján.)

4. Pótold a hiányzó mássalhangzót, a -j hangot jelölő megfelelő betűt! (10 pont)

hólyag, folyó, csuklya, éjszaka, ifjúság, műselyem, tavaly, erkély, szófaj, kristály

5. Kapcsolj -val, -vel ragot a nevekhez! (10 pont)

Kisfaludyval, Kazinczyval, Tóttal, Tóthtal, Babitscsal, Marxszal Madáchcsal, Móriczsal, Fóriszal, Kacsóhval

6. Elemezd Janus Pannonius Pannonia dicsérete című versét! (8 pont)

Tankönyv: Irodalom, 9.osztály

7. Határozd meg ki kicsoda! (6 pont)

- a) Nyilas Misi – Móricz Zs. Légy jó mindhalálig
c. regényének főszereplője
b) Ábel – Tamási Áron Ábel a rengetegben c.
regényének főszereplője
c) Soós család – Móricz Zs. Hét krajcár c.
novellájában szereplő család
d) Zrínyi Miklós – költő
e) Janus Pannonius – az első magyar költő, aki
latin nyelven írta verseit
f) Kovács Vilmos – kárpátaljai magyar költő

8. Jellemezd a reneszánsz korszakát! (8 pont)

(Irodalom tankönyv, 10.osztály)

9. Nevezd meg az alábbi művek szerzőit! (8 pont)

- Juhász Gyula: Magyar táj, magyar ecsettel
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem
Balassi Bálint: Darvaknak szól
József Attila: Tiszta szívvel
Karinthy Frigyes: Így írtok ti
Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú
Tóth Árpád: Áprilisi capriccio

10. Honnan az idézet? Nevezd meg a mű szerzőjét és címét! (12 pont)

- a).. itt legeltetett a kis Csöre, nem is ment a nádas felé, hanem a dinnyeföld felé...
(Móricz Zsigmond: Árvácska)
- b) Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel / egy-egy bokor, nevét, virágát is tudom...
(Radnóti Miklós: Nem tudhatom)
- c) S az út... kígyó vedlett bőre. /Hány népet vitt temetőre... (Kovács Vilmos: Verecke)
- d) A harmadikos olvasókönyvben azonban érdekes történetet találtam Attila királyról és rávettem magam az olvasásra. (József Attila: Curriculum vitae)
- e) Vad indák gyűrűznek körül / Míg a föld alvó lelkét lesem... (Ady Endre: A magyar Ugaron)
- f) Sehonnai bitang ember, / ki most, ha kell, halni nem mer .. (Petőfi Sándor: Nemzeti dal)

Összesen: 91 pont

KULCS

a kistérségi magyar nyelv és irodalom vetélkedőre (2024-2025)
11. osztály

1. Javítsd ki a helyesírási hibákat! (20 pont)

A **mindennapi** teendőink mellett érdemes néha egy kicsit **megállni**. **Ilyenkor** a lelkünk kényeztetésére vegyünk elő egy jó olvasmányt, merüljünk el a fantázia világában!

Olvasás közben a szemünk **pásztázza** a sorokat. Ez azért van **így**, mert az agyunk kíváncsi, ezért a szemünkkel időről időre **előbbre** lesünk a szövegben, hogy **kiderítsük**, miről fogunk **később** olvasni.

Az olvasó **elkezdi** a szöveget olvasni a **betűket**, majd a belőlük épült szavakat **felismeri**, jelentést kapcsol **hozzájuk**, és ezután a jelentéssel **bíró** szavakat **felolvassa**.

2. Elemezd a mondatot! Készítsd el az ágrajzát! (10 pont)
Sikerült jegyet szerezni az esti előadásra.

Technikai okokból a következőképpen ábrázoljuk:

sikerült – állítmány
szerezni – alany
jegyet - tárgy
előadásra – helyhatározó
esti - minőségjelző

3. Értelmezd az alábbi szópárok jelentését! Határozd meg a szófajukat, és szerkessz velük külön-külön mondatot! (10 pont)
eladók – eladók, előtt – előtt, emelet – emellett, énekelem – énekelem, ereszt – ereszt

(Mondatszerkesztés egyéni megfogalmazás alapján.)

4. Kapcsolj -val, -vel ragot a nevekhez! (10 pont)
Adyval, Kölcseyvel, Zichyvel, Rákócziival, Thökölyvel, Kováccsal, Kovátsccsal, Kováchccsal, Ráczcal, Baloghcal

5. Fogalmazd meg érveidet az alábbi témában! (8 pont)
Az internet hatása az emberi kapcsolatokra.

(A tanuló egyéni fogalmazása.)

6. Fogalmazd meg, mit tudsz a Halotti beszéd és könyörgés c. nyelvemlékünkéről! (6 pont)

(A tanuló egyéni fogalmazása.)

7. A következő fogalmak Madách Imréhez kapcsolódnak. Hogyan? (7 pont)
Alsósztrégova – az író itt született
Fráter Erzsébet – a felesége
Lucifer – Az ember tragédiája főszereplője
Kepler – a Tragédia egyik szereplője, tudós
Borbála – a Tragédia egyik szereplője
Éva – Az ember tragédiája főszereplője
Miltiádész – a Tragédia egyik szereplője

8. Nevezd meg az alábbi művek szerzőit! (10 pont)
a) Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
b) Balassi Bálint: Hogy Júliára talál...
c) Janus Pannonius: Búcsú Váradtól
d) Kölcsey Ferenc: Himnusz
e) Petőfi Sándor: Nemzeti dal
f) Ady Endre: A föl-földobott kő
g) Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
h) Radnóti Miklós: Nem tudhatom
i) Vörösmarty Mihály: Szózat
j) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai

9. Határozd meg ki kicsoda! (6 pont)
Bede Anna – Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása c. novella főszereplője
Noszty Feri – Mikszáth Kálmán: A Noszty fiú esete Tóth marival c. regényének főszereplője

6. Határozd meg ki kicsoda! (6 pont)

Bede Anna – Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása c. novella főszereplője

Nosztty Feri – Mikszáth Kálmán: A Nosztty fiú esete Tóth Marival c. regényének főszereplője

Tímár Mihály – Jókai Mór: Aranyember c. regényének főszereplője

Nyilas Misi – Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig c. regényének főszereplője

Mikszáth Kálmán – a XIX.század második felének és a XX.század elejének kiemelkedő írója

Ady Endre –a XX.század elejének kiemelkedő költője, a költészet megújítója

7. Honnan az idézet? Nevezd meg a mű szerzőjét és címét! (12 pont)

a) S égtek lelkemben kis rőzse dalok: / Füstösek, furcsák, búsak, bíborak ..

(Ady Endre: Párisban járt az Ősz)

b) Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál! **(Madách Imre: Az ember tragédiája)**

c) Ha örül Horger Antal úr, / hogy költőnk nem nyelvet tanul ... **(József Attila: Születésnapomra)**

d) A szomszédokkal való tanácskozás után a fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen.

(József Attila: Curriculum vitae)

e)A parasztok lelkivilágát jó ideig csak hallomásból ismertem. Pusztán születtem, és ott is laktam serdülő kamasz koromig. **(Illyás Gyula: Puszták népe)**

f). Verecke híres útján jöttem én, / Fülembé még ősmagyar dal rivall...

(Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...)

Összesen: 99 pont